

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความรู้และการปฏิบัติในการใช้ยาปฏิชีวนะของเกษตรกร
ในการผลิตไก่เนื้อ ในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายภาณุพันธุ์ ปรากฏิตกุล

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์คุณฉวี ณ ลำปาง	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ราไพพรรณ อภิชาติพงศ์ชัย	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชค มิเกล็ด	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับความรู้และการปฏิบัติในการใช้ยาปฏิชีวนะของเกษตรกรในการผลิตไก่เนื้อ ในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตไก่เนื้อ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 109 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเลี้ยงไก่เนื้อประเภทรับจ้างเลี้ยง อายุเฉลี่ย 46 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อเฉลี่ย 8 ปี พื้นที่ฟาร์มโดยเฉลี่ย 715.36 ตารางเมตร รายได้เฉลี่ยต่อรุ่น 24,848 บาท มีภาวะหนี้สินโดยเฉลี่ย 396,597 บาท ระยะเวลาในการเลี้ยงไก่เนื้อ 40-45 วัน การได้รับข่าวสารเรื่องการเลี้ยงไก่เนื้อและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่โดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อเดือน

ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะที่ใช้ในการผลิตไก่เนื้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้มากที่สุด คือ การปรึกษาสัตวบาลก่อนการตัดสินใจใช้ยาปฏิชีวนะ และประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้น้อยที่สุด คือ การให้ยาปฏิชีวนะเพื่อจุดประสงค์ในการป้องกันและการรักษาโรค

การปฏิบัติในการใช้ยาปฏิชีวนะในของเกษตรกรในการผลิตไก่เนื้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติได้ถูกต้องมากที่สุด คือ การอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้ยาปฏิชีวนะ ขนาดและความถี่ในการใช้ยาปฏิชีวนะ และประเด็นที่เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามมากที่สุด คือ การให้ยาปฏิชีวนะควรให้ติดต่อกัน 3-5 วัน เมื่อไก่เนื้อกลับสู่ปกติควรให้ยาปฏิชีวนะต่อไปอีก 2-3 วัน

การทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า ระดับการศึกษาและประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการใช้ยาปฏิชีวนะของเกษตรกรในการผลิตไก่เนื้อ หมายความว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูง และเลี้ยงไก่เนื้อประเภทประกันราคาจะมีความรู้และการปฏิบัติในการใช้ยาปฏิชีวนะในการผลิตไก่เนื้อที่ถูกต้องมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาดำ และเลี้ยงไก่เนื้อประเภทรับจ้างเลี้ยง

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการเลี้ยงไก่เนื้อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่เนื้อต่ำ อาหารสัตว์มีราคาแพง ขาดเงินทุนหมุนเวียน และขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโรคในไก่เนื้อ โดยเกษตรกรเสนอให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะในการผลิตไก่เนื้ออย่างถูกต้องให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อให้มากขึ้น

Independent Study Title Farmers' Knowledge and Practices on Antibiotic Utilization in Broiler Production in Chiang Mai Province

Author Mr. Panuphan Prapatigul

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dusdee Nalampang Chairperson

Assoc. Prof. Rampaipan Apichatpongchai Member

Asst. Prof. Dr. Choke Mikled Member

ABSTRACT

The objectives of this study were to study the relationship between personal characteristics, socio-economic factors and the knowledge and practices on antibiotic utilization in broiler production in Chiang Mai Province as well as problems, recommendations and needs of farmers about broiler production extension.

Population used in this study were 109 farmers in Chiang Mai Province through simple random sampling. Data gathering was done by the use of questionnaires. Statistical techniques used were frequency, percentage, Arithmetic Mean, maximum, minimum, Standard Deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

From research findings , it was found that most farmers were male and contract farmers. They had an average age about 46 years old with primary education (primary 4 to 6). Their experiences of broiler raising were about 8 years. The average farm area was 715.36 square meters , average income 24,848 Baht , average debt 396,597 Baht. The duration of broiler raising was 40-45 days. The information acquisition on broiler raising and extension contact averaged once a month.

Farmer 's knowledge on antibiotic utilization in broiler production were at middle level. Most farmer's knowledge was the device from the animal husbandman before using antibiotic and the least farmer's knowledge was the use of antibiotic for protective and curative purposes.

Farmer 's practices on antibiotic utilization in broiler production were at middle level. Most corrected farmer's practices were the reading and understanding of antibiotic and the quantity and frequency of using antibiotic. The non-practice of antibiotic was the use of antibiotic should be 3-5 days and continue a few days after broilers recovery.

From hypothesis testing , it was found that educational level and types of farmer were significantly related to knowledge and practices on antibiotic utilization in broiler production meaning that educated farmers and price guarantor farmers had correct knowledge and practices on antibiotic utilization in broiler production more than lower educated and contractor farmers.

Most farmers had also problems and obstacles , namely , low price of broiler , high price of feed , lack of revolving fund and knowledge about broiler's disease. Farmers suggested to organize broiler raising group to solve these problems.

Recommendations from this study were that government officials and the private sectors should give more correct knowledge of antibiotic utilization in broiler production to farmers.